

പദ്ധതി പ്രകാരം നടത്തിയ സുപ്രധാന പ്രവർത്തനങ്ങൾ

സുസ്ഥിര ഉപജീവന മേഖലയിലെ പ്രവർത്തനങ്ങൾ

- കേരള സർക്കാറിന്റെ സുഭിക്ഷ കേരളം പദ്ധതിയുമായി ചേർന്ന് യു.എൻ.ഡി.പി പദ്ധതിയിൽ 345 ഏക്കറിലധികം സ്ഥലത്ത് നെല്ലിന്റെയും ചെറുധാന്യങ്ങളുടെയും പരമ്പരാഗത വിത്തു വിതച്ചു. 1160 കർഷകർക്ക് ഇതിന്റെ പ്രയോജനം ലഭിച്ചു.
- നെല്ല്, ചെറുധാന്യങ്ങൾ, ഔഷധ സസ്യങ്ങൾ, കിഴങ്ങു വിളകൾ എന്നിവയുടെ നാടൻ ഇനങ്ങൾ സംരക്ഷിക്കുന്നതിനായി മൂന്ന് കാർഷിക ജൈവവൈവിധ്യ പരീക്ഷണ പാടങ്ങൾ സ്ഥാപിച്ചു.
- ഇടുക്കിയിലെ മൂന്നാർ, മറയൂർ, കാന്തല്ലൂർ, ദേവീകുളം എന്നീ നാലു ഗ്രാമപഞ്ചായത്തുകളിൽ 2892 കുടുംബങ്ങൾ ഗുണഭോക്താക്കളായി പുരയിടം അടിസ്ഥാനമാക്കിയുള്ള ഔഷധ തോട്ടങ്ങൾ സ്ഥാപിച്ചു. മറയൂർ ഗ്രാമപഞ്ചായത്തിനെ സമ്പൂർണ്ണ ഔഷധ ഗ്രാമമായി പ്രഖ്യാപിച്ചു.
- മറയൂരിൽ സുസ്ഥിര കരിമ്പ് വിള കൃഷി സംരംഭത്തിനുള്ള രീതിശാസ്ത്രം (പ്രവർത്തന സമ്പ്രദായം) നടപ്പാക്കി. 20 ചെറുകിട സംരംഭങ്ങളിലായി 16.75 ഏക്കർ സ്ഥലത്ത് പരീക്ഷണങ്ങളും മാതൃകകളും കാണിച്ചു വിശദീകരിക്കാനുള്ള പാടങ്ങൾ സ്ഥാപിച്ചു. ഇതിലൂടെ കാർഷിക ചെലവ് 20 ശതമാനം കുറയ്ക്കാനും എന്നാൽ ഉല്പാദനം 25 ശതമാനം വർദ്ധിപ്പിക്കാനും കഴിഞ്ഞു. കേരളത്തിൽ ആദ്യമായി ഒരു കരിമ്പ് (SSK) നഴ്സറി സ്ഥാപിച്ചു. കരിമ്പ് കർഷകർക്ക് നല്ല കൃഷിരീതികൾ പരിചയപ്പെടുത്തുന്നതിന് ഷീൽഡ്ഡ് പരിശീലനം നൽകി. 47,000 കരിമ്പിൻ തൈകളും വിതരണം ചെയ്തു.
- കൂടുതൽ വിളവ് നൽകുന്ന ഇനം ഇഞ്ചിപ്പുല്ല് പ്രോത്സാഹിപ്പിക്കുന്നതിനായി 210 കുടുംബങ്ങളെ തിരഞ്ഞെടുത്തു. ഇഞ്ചിപ്പുല്ല് വാറ്റി പുൽതൈലം ഉൽപാദിപ്പിക്കുന്നതിന് ഇന്ധനമായി വിറകിന്റെ ഉപയോഗം കുറയ്ക്കുന്നതിന് മറയൂരിൽ ജനപങ്കാളിത്തത്തോടെ ഡിസ്റ്റിലേഷൻ യൂണിറ്റുകൾ സ്ഥാപിച്ചു.
- ജല ആവാസ വ്യവസ്ഥയ്ക്ക് വിദേശീയ ഇനം മത്സ്യങ്ങളിൽ നിന്നുള്ള ഭീഷണി നേരിടാൻ നാടൻ മത്സ്യങ്ങളുടെ വ്യാപനത്തിന് പ്രോത്സാഹനം നൽകി. ഇതിന്റെ ഭാഗമായി കൂട്ടമ്പുഴയിൽ തദ്ദേശീയ ഉൾനാടൻ മത്സ്യ ഇനമായ കുറുവ/ മു ത്തി (ട്രൂബിംഗ് മ്യൂമിമ) 3500 മത്സ്യകുഞ്ഞുങ്ങളെ നിക്ഷേപിച്ചു. ഈ ഇനത്തിന്റെ പ്രജനനത്തിനായി 'ക്യാപ്റ്റീവ് ബ്രീഡിംഗ്' സാങ്കേതിക വിദ്യ വികസിപ്പിച്ചെടുത്തു.
- ജൈവവൈവിധ്യ സംരക്ഷണവും സുസ്ഥിര ഉപജീവനമാർഗവും മുൻനിർത്തി സാമൂഹിക സംരംഭകത്വം പ്രോത്സാഹിപ്പിക്കുന്നതിനായി കേരള സ്റ്റാർട്ടപ്പ് മിഷന്റെ (കെ.എസ്. യു.എം) പങ്കാളിത്തത്തോടെ ഗ്രീൻ ഇനവേഷൻ ഷിന്റെ ഭാഗമായി 11 സ്റ്റാർട്ടപ്പുകളെ തിരഞ്ഞെടുത്തു. സുസ്ഥിര കൃഷി, മാലിന്യ സംസ്കരണം, ബദൽ സാമഗ്രികൾ, ജലം, വന്യജീവി പരിപാലനം എന്നീ മേഖലകളിലെ വെല്ലുവിളികളെ ഈ സ്റ്റാർട്ടപ്പുകൾ അഭിമുഖീകരിക്കും. സ്റ്റാർട്ടപ്പുകൾക്ക് റിസ്ക് മൂലധനം നൽകുന്നതിനു പുറമെ വിജയസാധ്യത വർദ്ധിപ്പിക്കാൻ സഹായിക്കുന്ന സംവിധാനങ്ങളിലൂടെ സംരംഭകനെ പിന്തുണയ്ക്കുന്നതിനായി ഏക എ ഷെമു റ്റാകും. ആസൂത്രണം, വിപണനം, മാർഗ്ഗനിർദ്ദേശം, നിർവഹണ തന്ത്രങ്ങളുടെ ആവിഷ്കാരം എന്നീ മേഖലകളിലാണ് മുഖ്യമായും പിന്തുണാസംവിധാനം നൽകുന്നത്.
- മറയൂരിലെ ഏറ്റവും പഴക്കമേറിയ ഇടത്തരം ആദിവാസി ചന്തകളിൽ ഒന്നായ ചില്ലമാർക്കറ്റിൽ ഓട്ടോമേറ്റഡ് ലേല സംവിധാനം നടപ്പാക്കി.

- പശ്ചിമഘട്ടത്തിലെ ഓർക്കിഡുകളുടെ സംരക്ഷണം പ്രോത്സാഹിപ്പിക്കുന്നതിനും ആദിവാസി സമൂഹങ്ങളുടെ ഉപജീവനം മാർഗം മെച്ചപ്പെടുത്തുന്നതിനും ലക്ഷ്യമിട്ട് ഇരവികുളം ദേശീയ ഉദ്യാനത്തിന് സമീപം ഓർക്കിഡേറിയവും ഓർക്കിഡ് ഇന്റർപ്രേറ്റേഷൻ സെന്ററും സ്ഥാപിച്ചു. ഓർക്കിഡുകളുടെ നിലവിലുള്ള വൈവിധ്യത്തിന്റെ പ്രമാണരേഖ തയ്യാറാക്കി. നടത്തിയ പഠനത്തിന്റെ (ടാക്സോണമിക് ഇൻവെന്ററി) അടിസ്ഥാനത്തിൽ 55 ഇനം ഓർക്കിഡുകളെ തിരിച്ചറിഞ്ഞിട്ടുണ്ട്. അതിൽ 14 എണ്ണം പശ്ചിമഘട്ടത്തിലേക്ക് (ഉയർന്ന പ്രദേശങ്ങളിൽ) പരിമിതപ്പെടുത്തിയിരിക്കുന്നു.

മാലിന്യ സംസ്കരണവും ജല സംരക്ഷണവും

- ഡച്ചജ പദ്ധതിയിലൂടെ 8 പഞ്ചായത്തുകളിൽ (മാങ്കുളം, ചിന്നക്കനാൽ, മറയൂർ,കാന്തപ്ലൂർ, അതിരപ്പിള്ളി, കൂട്ടമ്പുഴ, മൂന്നാർ) വികേന്ദ്രീകൃത മാലിന്യസംസ്കരണ സംവിധാനങ്ങൾ സ്ഥാപിച്ചു. മാലിന്യ ശേഖരണത്തിനും തരം തിരിക്കലുമായി കൂടുംബശ്രീ ഹരിത കർമ്മസേന സ്വയം സഹായ സംഘത്തിന്റെ രൂപീകരണവും ഇതിൽ ഉൾപ്പെടുന്നു. 146 സ്ത്രീകൾ ഹരിതകർമ്മ സേനയിൽ അംഗങ്ങളായുണ്ട്. ഇതിൽ 7 പഞ്ചായത്തുകൾ ബഹുമാനപ്പെട്ട മുഖ്യമന്ത്രി പ്രഖ്യാപിച്ച ശുചിത്വ പദവി നേടി.
- ഡച്ചജകണ്ടെഞ്ച പദ്ധതിയുടെ ഭാഗമായി ക്ലീൻ കേരള കമ്പനിയുടെ പിന്തുണയോടെ കല്ലാറിൽ മെറ്റീരിയൽ റിക്കവറി ഷെഡിലിറ്റി യൂണിറ്റ് സ്ഥാപിച്ചു. ഒരു ബെയിലിംഗ് മെഷീൻ, ഒരു ഡസ്റ്റ് റിമൂവർ, ഒരു കൺവയർ ബെൽറ്റ്, വെയിംഗ് മെഷീൻ എന്നീ യന്ത്രസാമഗ്രികൾ സ്ഥാപിച്ചു. ഇവ പ്രവർത്തിപ്പിക്കാൻ പരിശീലനവും നൽകി. വേർതിരിക്കപ്പെട്ട പ്ലാസ്റ്റിക്സുകൾ തരംതിരിക്കാൻ മൂന്ന് ജീവനക്കാരെയും യന്ത്രസാമഗ്രികളുടെ പ്രവർത്തനത്തിന് 2 ജീവനക്കാരെയും സഹായിക്കുവാൻ രണ്ട് ജീവനക്കാരെയും നിയോഗിച്ചിട്ടുണ്ട്. 2021 ഡിസംബറിൽ യൂണിറ്റ് പ്രവർത്തനമാരംഭിച്ചു. മൂന്നാറിൽ ഇതാദ്യമായാണ് പ്ലാസ്റ്റിക് മാലിന്യങ്ങൾ വേർതിരിച്ച് യന്ത്ര സാമഗ്രികൾ വഴി ക്രമീകരിച്ച് വിൽക്കുന്നത്. യൂണിറ്റ് ഇതിനകം 10 ടൺ പ്ലാസ്റ്റിക് മാലിന്യങ്ങൾ വിറ്റഴിക്കുകയും ഒരു ലക്ഷം രൂപയുടെ വരുമാനം നേടുകയും ചെയ്തു.
- വിൻഡ്രോ കമ്പോസ്റ്റിംഗ് സാങ്കേതിക വിദ്യ ഉപയോഗിച്ച് 2022 ജൂണിൽ മൂന്നാറിൽ ബയോ കമ്പോസ്റ്റിംഗ് യൂണിറ്റ് ആരംഭിച്ചു. പ്ലാന്റ് പ്രതിദിനം ശരാശരി 6 ടൺ ജൈവ മാലിന്യമാണ് സംസ്കരിക്കുന്നത്. മാലിന്യം ട്രഷ്യൂ ചെയ്യുന്നതിനുള്ള യന്ത്രസാമഗ്രികൊപ്പം അജൈവമാലിന്യം ഒന്നാം നിലയിലെത്തിക്കാനുള്ള ലിഫ്റ്റ് സംവിധാനവും ഇവിടെ സജ്ജീകരിച്ചിട്ടുണ്ട്.
- പദ്ധതി പ്രദേശത്തെ 11 ഗ്രാമപഞ്ചായത്തുകളിലും ഇണഞ്ഞുണ്ട-ന്റ് സഹായത്തോടെ സംയോജിത ജല വിഭവ പരിപാലന പദ്ധതി തയ്യാറാക്കി.

നല്ലതണ്ണിപുഴയുടെ പുനരുജ്ജീവനം

- മൂന്നാർ ടൗണിലൂടെ ഒഴുകുന്ന ഒരു പ്രധാന നദിയാണ് നല്ല തണ്ണി. കൊതുകിനെ അകറ്റുന്ന സസ്യങ്ങളും നിരവധി മത്സ്യങ്ങളും ഉൾപ്പെടെ സമൃദ്ധമായ ജൈവ വൈവിധ്യങ്ങളും നയിക്കുന്ന 'നല്ല തണ്ണി' (നല്ല വെള്ളം) എന്ന അന്ത്യർത്ഥമാക്കിയിരുന്ന ഈ പ്രാചീന നദി നിലവിൽ മലിനമായിരിക്കുന്നു.വൃഷ്ടി പ്രദേശത്തുകൂടെയും കാടുകളിലൂടെയും തേയിലത്തോട്ടങ്ങളിലൂടെയും ഒഴുകി മൂന്നാർ ടൗണിൽ പ്രവേശിക്കുമ്പോൾ നദിയിലേക്ക് വ്യാപാര സ്ഥാപനങ്ങളും മറ്റും മലിനജലം ഒഴുകി വിടുന്നു.

- ഡച്ചു പദ്ധതി മുഖേന, നല്ല തണുപ്പിനെയും പുനരുജ്ജീവനത്തിനായുള്ള സർവ്വേയും വിശദമായ പദ്ധതി രേഖയും മലിനജലത്തിന്റെ ഒഴുക്കും ഗുണനിലവാര വിലയിരുത്തലും നടത്തി. വിശദമായ പദ്ധതി റിപ്പോർട്ട് ഗ്രാമപഞ്ചായത്തും ജില്ലാ ഭരണകൂടവും മായി കൂടിയാലോചനയിലൂടെ പങ്കിട്ടു.
- മാർച്ച് 22 ന് അന്തർദ്ദേശീയ ജലദിനത്തിൽ നദീ ശുചീകരണ ക്യാമ്പയിൻ സംഘടിപ്പിച്ചു. 32 സന്നദ്ധ സംഘടനകൾ ക്യാമ്പയിനിൽ പങ്കെടുത്തു. ഇതിന്റെ പ്രാധാന്യം ജനങ്ങളിലെത്തിക്കാൻ മൂന്നാർ സബ്കളക്ടറും പഞ്ചായത്ത് അധികൃതരും ഉൾപ്പെടെ നിരവധി പേർ ക്യാമ്പയിനിൽ പങ്കാളികളായി.
- പ്രദേശവാസികൾക്കിടയിൽ ജലമലിനീകരണത്തെക്കുറിച്ചുള്ള അവബോധം വർദ്ധിപ്പിക്കുന്നതിനായി മൂന്നാർ നഗരത്തിൽ വിവിധ ഇടങ്ങളിലും പാലങ്ങളിലും ചുവരെഴുത്തും ചുമർ ചിത്രങ്ങളും ചെയ്തു.
- പ്രാദേശികമായി ലഭ്യമായ പുൽവർഗ്ഗങ്ങൾ ഉപയോഗിച്ച് 'ഹ്യൂമൻ -വാട്ടർ ബോഡി ഇന്റർഷേസി' നായി ലാൻഡ് സ്കേപ്പിംഗ് നടത്തി. കൂടാതെ പ്രദേശത്തിന്റെ ഭംഗി വർദ്ധിപ്പിക്കാൻ ലക്ഷ്യമിട്ട് ഉച്ചമിമേ ല്യൂമരമേ, ഷഹാലയലയ്യ, ചലഹമരീമ തുടങ്ങിയ നാടൻ ചെടികൾ നടപ്പിപ്പിച്ചു. മണ്ണൊലിപ്പ് ലഘൂകരിക്കാനും ഇത് ഉപകരിക്കും.

സുസ്ഥിര ടൂറിസം സംരംഭങ്ങൾ

- മാങ്കുളം, കൂട്ടമ്പുഴ പഞ്ചായത്തുകളിൽ കമ്മ്യൂണിറ്റി ടൂറിസം സംരംഭത്തിന് തുടക്കം കുറിച്ചു.
- 110 സേവന ദാതാക്കൾക്ക് ശേഷിവികസനവും പിന്തുണ സഹായവും നൽകുകയും വിനോദ സഞ്ചാര അനുഭവത്തിന്റെ അടിസ്ഥാനത്തിൽ പാക്കേജുകൾ വികസിപ്പിച്ചെടുക്കുകയും ചെയ്തു. മാങ്കുളത്തും കൂട്ടമ്പുഴയിലും ടൂറിസം വെബ്സൈറ്റുകൾ ആരംഭിച്ചു.
- മൂന്നാർ ടൂറിസം കേന്ദ്രങ്ങളിലെ 8 ഗ്രാമപഞ്ചായത്തുകൾക്കും 54 താമസ യൂണിറ്റുകൾക്കും ഉത്തരവാദിത്ത ടൂറിസത്തെക്കുറിച്ചുള്ള പരിശീലനം നൽകി.
- മൂന്നാറിനെയും, അതിരപ്പിള്ളിയെയും മാലിന്യ മുക്തവും ഹരിത വിനോദ സഞ്ചാര കേന്ദ്രങ്ങളുമാക്കുന്നതിനുള്ള ഒരു ശ്രീൻ കോറിഡോർ (ഹരിത ഇടനാഴി) ക്യാമ്പയിൻ ആരംഭിച്ചു. പദ്ധതിക്ക് കീഴിൽ തദ്ദേശ സ്വയംഭരണ സ്ഥാപനങ്ങൾക്ക് ആവശ്യമായ സാങ്കേതിക സഹായവും അടിസ്ഥാനസൗകര്യങ്ങളും നൽകി വരുന്നു.
- 'ഇടം'-ടൂറിസം ഷെഡിലിറ്റേഷൻ സെന്റർ ഉദ്ഘാടനം ചെയ്തു കൊണ്ട് അതിരപ്പിള്ളി ഹരിത ഇടനാഴിക്ക് തുടക്കം കുറിച്ചത്. ഇവിടെ 'അടവി' എന്ന പേരിൽ സുരക്ഷിതമായ ഭക്ഷണം നൽകുന്ന ഒരു കഷേ ആരംഭിച്ചു. (കാടർ ഗോത്രവർഗ്ഗ ഭാഷയിൽ നിന്നാണ് അടവി ഉരുത്തിരിഞ്ഞത് - അർത്ഥം -വനം)

ശേഷി വികസനം

- ഗ്രാമ പഞ്ചായത്തുകളിലെ വാർഷിക പദ്ധതികളിൽ ഹരിത ഘടകങ്ങൾ ഉൾപ്പെടുത്തുന്നതിനായി 11 ഗ്രാമ പഞ്ചായത്ത് ഉദ്യോഗസ്ഥരുമായും പ്രതിനിധികളുമായും കൈകോർത്ത് പ്രവർത്തിച്ചു.
- മറയൂരിലെയും കാന്തല്ലൂരിലെയും 5 ആദിവാസി വിദ്യാർത്ഥികളെ ബാംഗ്ലൂരിലെ വുഡ് സയൻസ് ആന്റ് ടെക്നോളജി എന്ന സ്ഥാപനത്തിൽ അഡ്വാൻസ്ഡ് വുഡ് വർക്കിംഗിൽ ഒരു വർഷത്തെ ഡിപ്ലോമ കോഴ്സിന് പദ്ധതി സ്പോൺസർ ചെയ്തു. ഈ വിദ്യാർത്ഥികൾക്ക് ഇതേ വ്യവസായത്തിൽ ഉദ്യോഗനിയമനവും ലഭിച്ചു.
- സി-ഡിറ്റുമായി സഹകരിച്ച് ജൈവ വൈവിധ്യ സംരക്ഷണം വിഷയമാക്കിയുള്ള സർട്ടിഫിക്കറ്റ് വിഷ്ണു മീഡിയ കോഴ്സിനായി ലാൻഡ് സ്കേപ്പിലെ 22 എസ്.സി.-എസ്.ടി. യുവാക്കളെ പദ്ധതി സ്പോൺസർ ചെയ്തു. 2021 ജൂലൈയിലാണ് കോഴ്സ് ആരംഭിച്ചത്.

പാരിസ്ഥിതി പുനസ്ഥാപനവും ആവാസ വ്യവസ്ഥ മെച്ചപ്പെടുത്തലും

- സംരക്ഷിത പ്രദേശങ്ങൾക്കകത്തും പുറത്തും നശിച്ചു പോയ വന പ്രദേശങ്ങളിലെ 118 ഹെക്ടർ പ്രദേശത്തെ ആവാസ വ്യവസ്ഥ പുനസ്ഥാപിക്കാനുള്ള പ്രവർത്തനങ്ങൾ ആരംഭിച്ചു. ചോല, പുൽമേടുകൾ എന്നിവ ഈ പ്രദേശങ്ങളിൽ തിരികെ കൊടുവരുന്നു.
- ആവാസ വ്യവസ്ഥ പുനസ്ഥാപിക്കുന്നതിനായി, ചോലയുടെ നഴ്സറികൾ, ഉയർന്ന ഉയരത്തിൽ വളരുന്ന പുൽമേടുകൾ (കയച്ച റെയ് ലിസ്റ്റഡ് സ്പീഷീസ് ഉൾപ്പെടെ) , ചന്ദന ഇനങ്ങൾ, കുറിഞ്ഞി ഇനങ്ങൾ, നദീതീര ഇനങ്ങൾ എന്നിവ സ്ഥാപിച്ചു.
- കുറഞ്ഞിമല വന്യജീവി സങ്കേതത്തിലെ പുനരുദ്ധാരണ സ്ഥലങ്ങളിൽ കുറിഞ്ഞി ഇനത്തിൽപ്പെട്ട (ട്രീയശഹമി വേല ഗഴി വേലമിമ) ഒരു ലക്ഷം തൈകൾ നട്ടു പിടിപ്പിച്ചു.
- തട്ടേക്കാട് പക്ഷി സങ്കേതത്തിലെ 14 ജല നിർമ്മാണ മാർഗങ്ങളിലെ ഏഴ് എണ്ണത്തിലും യാതൊരു അക്രമണകാരികളായ വിഭിന്ന ജീവികളെ (ഇമയീയമ ഇമൂഹരിശമിമ, ഘശീറുവശഹമ വലലേറ്റുവ്യഹഹമ, ടമഹ്ശിശമ റുലരശലമ) നീക്കം ചെയ്തു. ഏകദേശം 3.5 ടണ്ണോളമാണ് ഇത് നീക്കം ചെയ്തത്. ജല ദേശാടന പക്ഷികളുടെ മെച്ചപ്പെട്ട ആവാസ വ്യവസ്ഥയ്ക്ക് ഈ നടപടി വഴിയൊരുക്കി.
- അടിമാലിയിലെ ദേവിയാർ നദിയുടെ തീരത്ത് 2.5 കി.മീ. നീളത്തിൽ ഈറ്റ (കാട്ടു ചുരൽ) നട്ടു പിടിപ്പിച്ച് നദീതീരസംരക്ഷണം സാധ്യമാക്കി.
- മൂന്നാർ, മറയൂർ കാന്തല്ലൂർ, ചിന്നക്കനാൽ,മാങ്കുളം, അടിമാലി, കൂട്ടമ്പുഴ, അതിരപ്പിള്ളി എന്നീ എട്ട് പഞ്ചായത്തുകളിലായി 13 പ്ലോട്ടുകളിൽ ജൈവവൈവിധ്യ പാർക്കുകൾ സ്ഥാപിച്ചു. ഔഷധ സസ്യ ഇനങ്ങളും നാടൻ ഷലവൃക്ഷങ്ങളും ഉൾപ്പെടെ ഏകദേശം 2445 തൈകൾ സംഭരിക്കുകയും പ്രാദേശിക വിദ്യാഭ്യാസ സ്ഥാപനങ്ങളുമായി ബന്ധപ്പെട്ട 12 സ്ഥലങ്ങളിൽ അവ നട്ടു പിടിപ്പിക്കുകയും ചെയ്തു. ഹരിതകേരളം മിഷന്റെ പച്ചത്തുരുത്ത് പദ്ധതിയുമായി ചേർന്നാണ് ഇത് നടപ്പിലാക്കിയത്.
 - സ്പേഷ്യൽ മാപ്പിംഗിനും വിശകലനത്തിനുമായി മൂന്ന് ഷോറസ്റ്റ് ഡിവിഷനുകളുമായി ചേർന്ന് ജി.ഐ.എസ്.(ഏകട) സെല്ലുകൾ സ്ഥാപിച്ചു.

കാട്ടുതീ നിയന്ത്രണ പദ്ധതികളും ആവാസ വ്യവസ്ഥ പുനഃസ്ഥാപിക്കൽ പദ്ധതികളും തയ്യാറാക്കാൻ ഇതു സഹായകമായി.

- കേരളത്തിലെ വിവിധ ഇനം വേഴാമ്പലുകളെക്കുറിച്ചുള്ള കൈപുസ്തകം തയ്യാറാക്കി. കൈപുസ്തകത്തിന്റെ പ്രകാശനം ബഹുമാനപ്പെട്ട കേരള മുഖ്യമന്ത്രി ബഹു. വനം വകുപ്പ് മന്ത്രിക്ക് നൽകി പ്രകാശനം ചെയ്തു. വേഴാമ്പലുകളുടെ ആവാസ വ്യവസ്ഥയുടെ ആവശ്യകതയെ അധികരിച്ചാണ് കൈപുസ്തകം തയ്യാറാക്കിയത്. നാലിനം വേഴാമ്പലുകൾക്ക് സംരക്ഷണം ആവശ്യമാണെന്ന ശുപാർശയും കൈപുസ്തകം നൽകുന്നു .
- തട്ടേക്കാട് പക്ഷി സങ്കേതത്തിലെ പക്ഷി നിരീക്ഷണ സെല്ലിന് മൈക്രോ ബയോളജി ലാബ് സ്ഥാപിച്ച് നവീകരിക്കുകയും പക്ഷികളുടെ ആവാസ വ്യവസ്ഥയ്ക്കും ആരോഗ്യ നിരീക്ഷണത്തിനുമുള്ള സെല്ലായി ഉയർത്തുകയും ചെയ്തു. ജലാശയങ്ങൾ, അരുവികൾ, കനാലുകൾ തുടങ്ങിയ വിവിധ ആവാസ വ്യവസ്ഥകളുടെ ആനുകാലിക നിരീക്ഷണത്തെ അടിസ്ഥാനമാക്കിയുള്ള ധാരാ ബേസ് സൃഷ്ടിച്ചു. ഭൂപ്രകൃതിയിലും സംസ്ഥാനത്തും പടർന്നു പിടിക്കുന്നതും മൃഗങ്ങളിൽ നിന്നും മനുഷ്യരിലേക്ക് പകരുന്ന വിവിധ രോഗങ്ങൾ സംബന്ധിച്ച വിശദാംശങ്ങൾ സെല്ലിനു കീഴിൽ നിരീക്ഷിച്ചു വരികയാണ്.